

Utrikesdepartementet

Strategi för jämställdhet, kvinnors och flickors frihet och egenmakt 2025–2028

1. Utgångspunkter och mervärde

Denna strategi styr Sveriges utvecklingssamarbete för jämställdhet och kvinnors och flickors fri- och rättigheter, egenmakt och möjligheter under 2025–2028.

Jämställdhet är en frihetsfråga, ett svenskt kärnvärde, och är grundläggande för demokrati och demokratisk utveckling. Mer jämställda samhällen tenderar att vara mer demokratiska, mer fredliga och uppvisa större ekonomisk tillväxt. Bristande jämställdhet och destruktiva mansroller drabbar såväl kvinnor och flickor som pojkar och män.

Utgångspunkten för regeringens arbete med jämställdhet är varje individs lika värde. Sverige och svenskt bistånd ska vara en tydlig kraft för jämställdhet med särskilt fokus på att stärka kvinnors och flickors fulla åtnjutande av mänskliga fri- och rättigheter, egenmakt och möjligheter.

Internationellt stöd inom området kan bidra till att stärka kvinnors och flickors frihet att bestämma över sina egna liv och möjligheter att på samma villkor som män och pojkar kunna delta i, och forma, samhällsutvecklingen. Rätten att bestämma över sin egen kropp och att leva fri från våld, liksom likhet inför lagen, utbildning, demokratiskt deltagande och ekonomisk egenmakt, är exempel på områden där svenskt stöd kan göra skillnad. För att detta ska kunna ske måste även män och pojkar involveras som förändringsaktörer.

Denna strategi bidrar till att jämställdhet och kvinnors och flickors fulla åtnjutande av de mänskliga fri- och rättigheterna blir ett mål i sig, men utgör även ett verktyg för en bredare samhällsutveckling.

Strategin ska *komplettera* och *förstärka* annat utvecklingssamarbete. Detta gäller såväl geografiska strategier som andra tematiska strategier. Mervärdet med denna strategi är dess renodlade fokus på jämställdhet.

2. Inriktning och mål för det svenska biståndet

Målet för svenskt internationellt bistånd är att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck. Biståndet utgör samtidigt ett viktigt verktyg för utrikespolitiken, och kan bidra till att främja och värna svenska intressen och prioriteringar.

Utvecklingssamarbetet inom denna strategi ska ta sin utgångspunkt i regeringens reformagenda för svenskt bistånd: Bistånd för en ny era – Frihet, egenmakt och hållbar tillväxt (UD2023/17726) i vilken det tydligt framgår att jämställdhet genomgående ska beaktas. De principer som anges i Uppdrag om genomförande och uppföljning av landstrategier och andra strategier inom biståndet (UD2024/17865) ska vägleda strategins genomförande.

Strategin ska gälla under perioden från och med 28 maj 2025 till och med den 31 december 2028. Strategin styr användningen av medel som anslås under anslag 1.1 Bistandsverksamhet anslagspost 34 Hållbar utveckling i regleringsbrev avseende Sida för respektive budgetår.

Sidas verksamhet ska bidra till följande fyra mål:

- Stärkt arbete mot sexuellt- och könsrelaterat våld samt motverkande av diskriminering, förtryckande och skadliga normer och sedvänjor
- Ökad ekonomisk egenmakt och likhet inför lagen för kvinnor och flickor.
- Ökat politiskt och samhällsligt inflytande och deltagande i beslutsfattande för kvinnor och flickor.
- Ökad tillgång till köns- och åldersuppdelad statistik.

Sida ansvarar för att utveckla målens uppföljnings- och mätbarhet inom ramen för sin operationalisering av strategin, exempelvis genom formulering av indikatorer och/eller delmål.

3. Verksamhet och målrelaterad analys

Ett väl utformat utvecklingssamarbete, tillsammans med andra finansieringsformer, kan stödja länders egna ansträngningar för att uppnå de globala målen för hållbar utveckling i Agenda 2030 samt Parisavtalet. Dessa mål kan enbart nås genom offentlig och privat samverkan.

Med utgångspunkt i principerna för utvecklingseffektivitet ska Sveriges utvecklingssamarbete vara effektivt, relevant och katalytiskt och genom tydliga och realistiska krav stärka en långsiktig utveckling med brett ägarskap

hos aktörer i verksamhetsländerna. Verksamhetens fokus ska primärt vara på landnivå. Där tydligt mervärde finns kan verksamhet ske på regional eller global nivå.

Strategin bör samtidigt säkerställa synergier mellan EU:s jämställdhetsarbete i den externa dimensionen (Gender Action Plan, GAP, III).

Genomförandet ska präglas av transparens och en tydlig verksamhetslogik, där kopplingen mellan identifierade behov och verksamhetsinriktning är tydlig. Sida ska i genomförandet av verksamheten särskilt beakta följande.

Stärkt arbete mot sexuellt- och könsrelaterat våld samt motverkande av diskriminering, förtryckande och skadliga normer och sedvänjor. Sexuellt och könsrelaterat våld, där män och pojkar är i kraftig majoritet som förövare, är ett stort och utbrett hinder för kvinnors och flickors åtnjutande av de mänskliga fri- och rättigheterna och hindrar en positiv samhällsutveckling. Detta innefattar våld i nära relationer, utnyttjande i prostitution och människohandel för sexuella ändamål, skadliga sedvänjor såsom barnäktenskap och tidiga och påtvingade äktenskap, hedersrelaterat våld och förtryck samt kvinnlig könsstympning, liksom våld i digitala former. Detta innefattar även normer och sedvänjor som begränsar flickors och kvinnors frihet och självbestämmande. Sexuellt och könsrelaterat våld drabbar även hbtqi-personer som uppfattas avvika från könsstereotypa normer och beteenden, till exempel genom kriminalisering, bestraffning och så kallade omvändelseförsök under hot eller tvång. Givet ett ökat antal kriser och väpnade konflikter, inklusive i Sveriges närområde, blir våld i konfliktsituationer alltmer påtagligt, och frågor om kvinnor, fred och säkerhet blir alltmer centrala.

Verksamheten ska därför bidra till att motverka diskriminering på grund av kön samt motverka alla former av sexuellt- och könsrelaterat våld, inklusive sexuellt våld i konfliktsituationer, utnyttjande i prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Verksamheten ska även bidra till att motverka skadliga sedvänjor och normer som begränsar kvinnors och flickors självbestämmande. Arbetet mot barnäktenskap samt hedersrelaterat våld och förtryck, inklusive sådant som riktas mot hbtqi-personer, ska prioriteras. Digitalt våld mot kvinnor och flickor ska motverkas. Det ökande globala motståndet mot kvinnor och flickors fri- och rättigheter, även kallat ”pushback”, ska också motverkas. I detta arbete ska mäns och pojkars ansvar, roller, och perspektiv beaktas. Arbetet kan även innefatta stöd till globala aktörer vars arbete syftar till att stärka internationella juridiska och politiska överenskommelser på området.

Ökad ekonomisk egenmakt och likhet inför lagen för kvinnor och flickor. Ekonomiska förutsättningar utgör ofta grunden för kvinnors och flickors möjligheter att själva forma sina liv. Kvinnor har generellt lägre löner och sämre

arbetsvillkor än män. Kvinnor arbetar också i större utsträckning oavlönat eller i den informella ekonomin utan tillgång till sociala trygghetssystem. Även lagstiftning, sedvänjor och sociala normer som inskränker sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter kan utgöra betydande hinder för främjandet av ekonomisk egenmakt i praktiken. Lagstiftning, inklusive familjerätt, hindrar kvinnor och flickor från att arva mark, inskränker kvinnors tillgång till arbete eller ger män rätt att bestämma över huruvida kvinnor ska få arbeta. Utbildning och möjligheten att slutföra sina studier är en viktig faktor för att uppnå ekonomisk egenmakt. Fler kvinnor än män saknar tillgång till finansiella tjänster, vilket kan vara en förutsättning för att bedriva företag och handel.

Verksamheten ska därför stödja initiativ som specifikt främjar kvinnligt företagande, inklusive marknadstillgång, kvinnors tillgång till finansiella tjänster, utbildning och entreprenörskap samt kvinnors lagliga rätt till lika ägande-, arvs- och besittningsrätt. Verksamheten ska övergripande bidra till kvinnors och flickors lika åtnjutande av rättigheter och likhet inför lagen, exempelvis genom åtgärder för att förändra familjerätt, sociala normer och sedvänjor som begränsar kvinnors och flickors ekonomiska egenmakt, inklusive genom främjandet av kroppslig autonomi. Verksamheten kan även inkludera insatser som minskar det digitala gapet mellan kvinnor och män, flickor och pojkar.

Ökat politiskt och samhälleligt inflytande och deltagande i beslutsfattande för kvinnor och flickor. Med en tydlig tillbakagång inom jämställdhet de senaste åren, och till följd av fler konflikter, inklusive i vårt närområde, uppstår nya utmaningar och risker för kvinnor och flickor, liksom för dem som står upp för deras lika värde och rättigheter. Den negativa utvecklingen för jämställdhet går hand i hand med en global tillbakagång för demokratin. Auktoritära ledare, ibland med religiös extremism som grund, arbetar systematiskt för att motarbeta både demokrati och jämställdhet. Den negativa demokratiutvecklingen och ökningen av konflikter hindrar kvinnors och flickors fulla åtnjutande av de mänskliga fri- och rättigheterna och lika möjligheter, samtidigt som inflytandet över den egna situationen minskar.

Verksamheten ska därför bidra till att öka kvinnors och flickors politiska och samhälleliga inflytande och deltagande. Detta sker exempelvis genom att stärka möjligheterna till politiskt eller civilsamhälleligt engagemang, medverkan i den offentliga debatten – offline och online – inte minst vid val, och genom verksamhet som syftar till att motverka hat, hot och våld mot kvinnor och flickor. Särskilt utsatta är de som syns och hörs i offentligheten såsom exempelvis journalister, människorättsförsvarare och folkvalda kvinnliga politiker. Verksamheten ska stödja kvinnor och flickor som aktörer liksom kvinnorrättsorganisationer och motverka hat, hot och våld samt censur för kvinnor och flickor.

Ökad tillgång till köns- och åldersuppdelad statistik. I syfte att kunna påvisa resultat och effektivitet i jämställdhetsarbetet och möjliggöra en faktabaserad analys på såväl global, nationell och lokal nivå behövs fakta om hur utgångsläget ser ut, vilka behoven är, och vilka insatser som empiriskt sett givit bäst resultat utifrån givna förutsättningar. Köns- och åldersuppdelad statistik är en förutsättning för att verka evidensbaserat. Med hjälp av sådan statistik framgår skillnader och likheter mellan kvinnor och män, flickor och pojkar i olika åldrar, och därmed hur utvecklingssamarbetet har potential att bidra bäst. I förlängningen kan de empiriska resultaten leda till mer effektiva insatser för att stärka jämställdheten.

Verksamheten ska därför aktivt verka för och bidra till att öka tillgången till köns- och åldersuppdelad statistik. Detta i syfte att skapa underlag som kan användas för behovsbedömningar, vid framtagande av åtgärder, liksom möjliggöra evidensbaserad uppföljning. Även för analys av sambanden mellan jämställdhet å ena sidan, och ekonomisk utveckling och demokrati å den andra sidan. Digitaliseringen kan bidra till förbättrad insamling av och tillgång till relevant data. Stödet ska också bidra till att köns- och åldersuppdelad statistik uppmärksammas och används vid beslut och åtgärder som förbättrar kvinnors och flickors levnadsvillkor, främjar deras frihet och ökar jämställdheten.

Övergripande beaktanden för verksamheten

Digitaliseringens möjligheter ska utforskas och utnyttjas där det är möjligt och bedöms vara effektivt. Den digitala och tekniska utvecklingen medför potentiella arenor som under rätt förutsättningar kan främja kvinnors och flickors fulla åtnjutande av de mänskliga fri- och rättigheterna. Hat, hot och övergrepp på internet utgör dock ett växande rättighetsproblem som slår särskilt hårt mot kvinnor och flickor samt mot de som arbetar för att försvara deras mänskliga fri- och rättigheter. Detta innebär i längden även ett demokratiproblem då hot och hat begränsar kvinnors och flickors politiska deltagande. Denna utveckling måste på grund av digitaliseringens gränsöverskridande natur bemötas genom internationellt samarbete och möjligheter att bidra effektivt bör utforskas inom alla strategimålen.

För att stärka den långsiktiga hållbarheten och effektiviteten i utvecklingssamarbetet ska klimat- och miljöförändringarnas effekter genomgående beaktas och möjligheter att bidra till utsläppsminskningar och anpassningsåtgärder övervägas i all verksamhet. Där så är relevant och effektivt kan ett eller flera delmål om klimat och miljö inkluderas i insatser som har ett annat huvudsyfte än detta.